

Avizul Comitetului Economic și Social European privind propunerea de regulament al Parlamentului European și al Consiliului privind noile substanțe psihoactive

[COM(2013) 619 final – 2013/0305 (COD),

COM(2013) 618 final – 2013/0304 (COD)]

(2014/C 177/10)

Raportor: **David SEARS**

La 4 octombrie 2013 și la 8 octombrie 2013, în conformitate cu articolul 304 din Tratatul privind funcționarea Uniunii Europene, Consiliul, respectiv Parlamentul European au hotărât să consulte Comitetul Economic și Social European cu privire la

Propunere de regulament al Parlamentului European și al Consiliului privind noile substanțe psihoactive

COM(2013) 619 final – 2013/0305 (COD) – COM(2013) 618 final – 2013/0304 (COD).

Secțiunea pentru ocuparea forței de muncă, afaceri sociale și cetățenie, însărcinată cu pregătirea lucrărilor Comitetului pe această temă, și-a adoptat avizul la 19 decembrie 2013.

În cea de-a 495-a sesiune plenară, care a avut loc la 21 și 22 ianuarie 2014 (ședința din 21 ianuarie), Comitetul Economic și Social European a adoptat prezentul aviz cu 148 de voturi pentru și 2 abțineri.

1. Sinteză și recomandări

1.1 CESE este de acord cu faptul că Decizia Consiliului din 2005⁽¹⁾ privind noile substanțe psihoactive trebuie actualizată. El este de acord cu necesitatea unor acțiuni mai bine coordonate între agențiile UE implicate, a unui calendar mai strâns pentru colectarea datelor și a unei clasificări interne mai nuanțate în substanțe cu nivel de risc scăzut, moderat sau grav. Orice măsură de restricționare a aprovizionării trebuie să ia în considerare aceste clasificări la momentul oportun și păstrând proporțiile.

1.2 De asemenea, CESE observă că datele pe care se sprijină evaluarea impactului deseori nu sunt disponibile, că utilizarea noilor substanțe psihoactive variază în UE și că atitudinea cetățenilor și răspunsurile la nivel politic sunt extrem de diferite. Comisia are dreptate să sublinieze ce se poate realiza în limitele tratatului UE și ale constrângerilor financiare actuale, dar ar trebui să depășească aceste limitări pentru a identifica necesitățile reale.

1.3 CESE consideră de asemenea că trebuie trase învățăminte prin observarea situației din țările aflate în afara UE; aceste învățăminte trebuie incluse în viitoarele evaluări ale impactului. Între timp, este esențială îmbunătățirea colectării de date la nivelul UE privind toți factorii (disponibilitatea substanțelor, circuitele de aprovizionare, oportunitățile economice și nevoile sociale), căile de comunicare (internet și platformele de comunicare socială) și rezultatele (afecțiunile și alte efecte dăunătoare măsurabile).

1.4 Trebuie clarificate anumite aspecte tehnice dacă propunerea de regulament rămâne neschimbată; acestea sunt menționate în secțiunea 5 a prezentului aviz. Succesul va depinde de sprijinul politic, precum și de datele și de finanțarea furnizate de către statele membre. Trebuie să se convină asupra unor obiective practice. Trebuie să se continue activitățile de cercetare, să se identifice cele mai bune (și cele mai puțin recomandabile) practici de control și tratament. Planurile privind programele de cercetare finanțate de UE precum eSBIRTes, Orion și ALICE-RAP și rezultatele acestora ar trebui făcute cunoscute în mod sistematic la nivelul celorlalte părți interesate și mai bine integrate în evaluările de impact și în orice propunere legislativă viitoare. Colectarea datelor, evaluarea riscurilor și transferul de cunoștințe ar trebui continuate în timp real prin intermediul Forumului UE al societății civile în materie de droguri (sau, poate, printr-o platformă mai largă privind noile substanțe psihoactive), cu implicarea tuturor părților interesate, în special a ONG-urilor implicate direct și a grupurilor de sprijin. Acest forum ar putea acoperi toate noile substanțe psihoactive, cele deja cunoscute ca fiind întrebuițate în stare pură, în amestecuri sau ca adulteranți în compoziția altor noi substanțe psihoactive. Măsurile prioritare și căile posibile de acțiune trebuie stabilite mai frecvent de comun acord cu statele membre. Trebuie examinate soluții de înlocuire sau completare a unui răspuns comun la nivelul UE, care se limitează la reducerea căilor de aprovizionare.

⁽¹⁾ 2005/387/JHA, OJ L 127/32, 20.5.2005.

2. Introducere

2.1 O substanță, fie naturală, fie produsă sintetic în mod deliberat într-un anumit scop, legal sau ilegal, se numește „psihioactivă” dacă, pe lângă alte proprietăți fizice, chimice, toxicologice și de mediu, are capacitatea, atunci când este consumată de om, indiferent de motiv, de a interacționa cu sistemul nervos central, stimulându-l sau inhibându-l, generând halucinații și/sau alterarea funcției motorii, a gândirii, a comportamentului sau a dispoziției.

2.2 Aceste efecte pot fi considerate fie benefice, în cazul în care substanțele sunt concepute, prescrise și utilizate sub control, ca produse medicinale pentru a trata anumite stări, fie dăunătoare și potențial sau efectiv periculoase, uneori într-o măsură gravă, în cazul în care o persoană și le administrează numai cu scopul de a obține efectele menționate mai sus. Aceste riscuri cresc considerabil în cazul în care substanțele creează dependență și dacă utilizarea lor poate fi exploatată economic.

2.3 Substanțe precum morfina, heroina, cocaina, Ecstasy și canabis, precum și numeroșii lor derivați și precursori, împreună cu o serie de amfetamine, barbiturice, benzodiazepine și alte droguri psihedelice sunt, prin urmare, controlate, cu mai mult sau mai puțin succes, în conformitate cu două convenții ONU ⁽²⁾ (1961, 1971), și un protocol ⁽³⁾ (1972), aplicate, într-o măsură diferită, la nivel național și internațional.

2.4 Toate substanțele psihioactive care nu sunt inventariate și controlate în conformitate cu reglementările menționate mai sus sunt descrise, pentru legislația UE (și alte tipuri de legislație) ca fiind „noi”, indiferent de momentul în care au fost identificate sau utilizate pentru alte scopuri, deseori legitime. Acestea sunt numite „noi substanțe psihioactive” numai în măsura în care sunt identificate (sau suspectate) ca fiind comercializate sau distribuite numai pentru proprietățile lor psihioactive, în scopul întrebuirii de către consumatori individuali, fără supraveghere medicală sau de altă natură.

2.5 Alcoolul, tutunul și cafeina, care, în anumite doze, îndeplinesc toate criteriile de mai sus privind noile substanțe psihioactive și daunele cauzate pe termen lung, sunt excluse în mod specific din definițiile ONU și UE. O astfel de excludere este mai greu de operat „pe stradă” sau în studiile universitare, dat fiind că efectele acestor substanțe și utilizarea lor sunt combinate și că efectele în plan social și asupra sănătății ale alcoolului și tutunului le depășesc de departe pe cele produse de majoritatea noilor substanțe psihioactive. Cu toate acestea, cercetătorii și autoritățile de reglementare nu sunt întotdeauna de acord cu aceste aspecte, ceea ce impune, în regim de urgență, un proces stabilit de comun acord de evaluare a daunelor și riscurilor pe bază cantitativă

2.6 Peste 300 de noi substanțe psihioactive au fost identificate ca fiind utilizate în prezent (sau în trecut) ocazional sau pe termen lung în UE. În prezent, statele membre trimit, în medie, o nouă notificare pe săptămână. Dat fiind că nu sunt controlate, utilizarea lor nu este ilegală; prin urmare, ele pot fi descrise ca fiind „legale”, ceea ce dă impresia eronată că ar fi și „sigure”, și „aprobate”. În majoritatea cazurilor, există puține date științifice pentru a confirma sau nega aceste afirmații. Noi molecule, variante ale celor interzise în mod specific, pot fi obținute repede prin sinteză în China sau India și importate, în unele cazuri pentru a răspunde unor comenzi formulate de grupuri organizate sau persoane din UE. Moleculele existente, utilizate în scopuri legale, pot fi deturnate în UE în alte scopuri. În majoritatea cazurilor, motivația o reprezintă banii; în alte cazuri, eludarea legii este principala provocare. Punctele focale naționale din cadrul rețelei europene de informații privind drogurile și toxicomania (Reitox) transmit alerte timpurii și fac schimb de informații privind noile substanțe psihioactive proaspăt identificate.

2.7 Noile substanțe psihioactive sunt comercializate sub denumiri nesistematizate, prescurtate și/sau exotice, deseori în amestecuri cu alte produse interzise, noi sau excluse, printre care produse pe bază de plante, substanțe farmaceutice, aditivi alimentari, tutun, cafeină și implutură inertă. Nu există un control sistematic al conținutului; avertismentele de securitate lipsesc sau sunt introduse numai pentru a obține dreptul de comercializare („nu sunt destinate consumului uman”). Etichetarea poate fi intenționat înșelătoare („săruri de baie” sau „substanțe aromatice” pentru produse de inhalat, de fumat sau injectabile).

2.8 Produsele sunt comercializate de către dealeri specializați sau puncte de vânzare cu amănuntul („headshops”, „smartshops”, tutungerii, alături de articole destinate consumului de tutun) și pe internet (cu posibilitatea plății cu cartea de credit, a evaluării produsului și furnizorului și a livrării rapide la domiciliu). Site-urile internet anonime prezintă probleme specifice. Prețurile pe doză sunt în general mai mici decât cele ale drogurilor ilegale. Platformele de comunicare socială încurajează noile tendințe și contribuie la schimburile de experiență. Utilizarea (drept substanțe euforizante legale sau „legal highs”, droguri consumate în cluburi, la petreceri, droguri folosite în scop recreativ, droguri sintetice) este extrem de diferită la nivelul UE și este în progresie lentă, datele comunicate indicând depășirea consumului mediu în Irlanda, Polonia, Letonia și Marea Britanie. Numărul raportat al persoanelor spitalizate ca urmare directă a consumului rămâne relativ redus (ceea ce, în lipsa unor date demne de încredere, poate sau nu să fie un indicator valabil al daunelor reale).

⁽²⁾ Single Convention on Narcotic Drugs, 1961.

⁽³⁾ United Nations protocol 1972, amending the Single Convention on Narcotic Drugs.

2.9 Urmând aceeași logică și comparativ cu persoanele care utilizează droguri ilegale în mod regulat și sunt dependente de acestea, consumatorii de noi produse psihoactive (în special în Marea Britanie, unde colectarea de date este de asemenea ridicată) sunt, până în prezent, în general tineri, cu un nivel de viață relativ ridicat, fără apartenență la mediul infracțional și care pot solicita din proprie inițiativă asistență medicală când este cazul. Întrucât aceștia sunt încă integrați în propriile familii și pe piața forței de muncă, rata de recuperare este în general bună. Accidentele sau decesele sunt, de regulă, considerate tragedii personale neașteptate, li se acordă o atenție considerabilă în media și, ca urmare, din aceleași motive, în mediul politic.

2.10 Având în vedere aceste aspecte, nu este surprinzător faptul că atitudinea opiniei publice și a mediului politic din statele membre ale UE și din lume în ceea ce privește controlul noilor produse psihoactive diferă substanțial. Uruguay a legalizat recent canabisul. Noua Zeelandă va autoriza noile substanțe psihoactive „acceptabile”, cu un nivel scăzut de risc și a căror calitate este controlată. Irlanda a redus drastic numărul magazinelor, Țările de Jos și Canada au în vedere aceeași măsură. Prin tradiție, Marea Britanie preferă să interzică aceste produse, individual sau pe grupe, dar, în prezent, caută strategii alternative. Belgia are intenția să interzică grupe de produse. S-au depus eforturi pentru reducerea vânzării online, pe site-uri anonime, a drogurilor ilegale; vânzările legale, în schimb, au toate șansele să prospere.

3. Sinteza propunerii Comisiei

3.1 O decizie a Consiliului din 2005 ⁽⁴⁾ stabilește cadrul pentru schimbul de informații, evaluarea riscului și controlul noilor substanțe psihoactive. Această decizie s-a dovedit în practică reactivă, informațiile colectate fiind insuficiente, clasificarea riscurilor, limitată și măsurile restrictive, reduse. În 2011, Consiliul a solicitat Comisiei actualizarea Deciziei.

3.2 Această propunere stabilește măsurile considerate necesare și cuprinde o propunere de directivă care să revizuiască decizia-cadru a Consiliului ⁽⁵⁾ privind dispozițiile minime în materie de trafic de droguri. Aceasta ar extinde definiția drogurilor, astfel încât noile substanțe psihoactive care presupun riscuri grave de sănătate, sociale și de siguranță și care fac obiectul unor restricții permanente în UE, în aceleași condiții ca și substanțele deja puse pe listă în temeiul convențiilor și protocoalelor pertinente ale ONU.

3.3 Propunerea privind elaborarea unui regulament specific pe tema noilor substanțe psihoactive este însoțită de o evaluare internă a impactului, care subliniază diferențele în ce privește disponibilitatea datelor, utilizarea efectivă, costurile de sănătate și răspunsurile autorităților publice și ale guvernelor din UE. Când nu există date, se pun la dispoziție estimări. Politicile posibile sunt evaluate în funcție de eficacitatea lor în realizarea obiectivelor stabilite, de impactul lor financiar și social și de caracterul lor proporțional și acceptabil pentru părțile interesate.

3.4 Propunerea se bazează pe articolul 114 din TFUE și urmărește asigurarea bunei funcționări a pieței interne, garantând totodată un nivel ridicat de apărare a sănătății, siguranței și consumatorilor. Ea își propune scurtarea termenelor de reacție la nivel european, asigurarea posibilității de a aduce răspunsuri țintite și adecvate, de a rezolva problemele de dublă utilizare și de lipsă de certitudine pentru operatorii legali, precum și de conectare a pieței noilor produse psihoactive la piața internă în sens larg.

3.5 Propunerea stabilește un calendar pentru colectarea de date în vederea unui raport comun al Comisiei, Observatorului European pentru Droguri și Toxicomanie (OEDT), Europol și al altor agenții europene profund implicate (active în domeniul sănătății, produselor chimice și siguranței alimentare), pe baza avertismentelor transmise de statele membre cu privire la noile substanțe psihoactive recent identificate.

3.6 Acest raport ar putea duce la o evaluare a riscurilor formale de către OEDT și ar servi Comisiei drept bază de acțiune. Sunt propuse criterii pentru a se face diferența între substanțele care prezintă un risc scăzut, moderat sau grav pentru sănătate, societate și siguranță. Când nivelul de risc este considerat scăzut, nu se întreprinde nicio acțiune ulterioară. În caz de risc moderat sau grav, Comisia poate impune interzicerea temporară sau permanentă a comercializării noilor substanțe psihoactive specifice și, în anumite cazuri, a producției, distribuției, importului și exportului lor.

⁽⁴⁾ A se vedea nota de subsol 1.

⁽⁵⁾ 2004/757/JHA, OJ L 335/8, 11.11.2004.

3.7 Propunerea prevede reevaluarea nivelului de risc din perspectiva noilor informații primite, precum și a rapoartelor și evaluărilor regulate privind implementarea, punerea în aplicare și eficacitatea regulamentului. Activitățile de cercetare și analiză vor continua. Statele membre vor fi obligate să stabilească sancțiunile administrative necesare pentru a aplica restricționarea punerii pe piață și să garanteze că aceste sancțiuni sunt eficace, proporționate și disuasive. Propunerea este prezentată ca neavând implicații asupra bugetului Uniunii.

3.8 Regulamentul va intra în vigoare după 20 de zile de la publicarea în Jurnalul Oficial al UE și va fi obligatoriu pentru toate statele membre. Decizia originală a Consiliului ⁽⁶⁾ va fi abrogată și înlocuită.

4. Observații generale

4.1 CESE a salutat Comunicarea din 2011 a Comisiei pe tema „Spre un răspuns european mai ferm la problema drogurilor” și propunerea de regulament din 2012 privind precursorii drogurilor. CESE și-a exprimat speranța că Comisia va formula propuneri privind noile substanțe psihoactive și a sugerat linii directoare pentru o acțiune eficace la nivelul UE și al statelor membre.

4.2 În ceea ce privește precursorii drogurilor, Comitetul pune accentul pe faptul că toate părțile interesate (Comisia și un număr limitat de producători, comercianți și utilizatori finali care nu încalcă legea) au adoptat dispozițiile articolului 12 din Convenția ONU din 1988 ⁽⁷⁾ privind necesitatea de a conlucra pentru atingerea obiectivelor dorite. În acest caz specific, fiind vorba de deturnarea de mici cantități de anhidridă acetică, necesară pentru producerea heroinei, obiectivele ar putea fi definite cât se poate de precis.

4.3 Nu este deocamdată cazul noilor substanțe psihoactive, dat fiind că situația diferă substanțial de la o țară la alta în cadrul UE și în lume în ceea ce privește utilizarea efectivă a acestor substanțe și răspunsurile autorităților publice și ale opiniei publice. Deseori, datele esențiale nu sunt nici recoltate, nici compilate; atenția mass-media se îndreaptă către tragediile individuale; reacțiile la nivel politic nu se bazează întotdeauna pe opiniile oamenilor de știință și ale specialiștilor, uneori mergând chiar împotriva acestora; alți factori care complică situația, printre care consumul mult mai răspândit și mai dăunător de alcool și de tutun, sunt considerați prea sensibili pentru a fi integrați într-o abordare reglementară uniformă; în mod evident, există o prăpastie între generații în ceea ce privește comercializarea prin internet, influența platformelor de comunicare socială asupra percepției individuale, asumarea de riscuri și utilizarea în scopuri recreative a substanțelor psihoactive, atât a celor vechi, cât și a celor noi.

4.4 În acest context, foarte dificil pentru cei care încearcă să găsească răspunsuri la problema noilor substanțe psihoactive, două comentarii formulate de CESE în avizele sale anterioare se dovedesc extrem de pertinente: „*reacția statului nu poate cauza daune mai mari decât amenințarea față de care dorește să protejeze*” ⁽⁸⁾ și, ca în multe alte domenii de acțiune legislativă, „*politicile trebuie să se bazeze pe date și probe, și nu invers*” ⁽⁹⁾. Aceste lucruri sunt mai simplu de spus decât de realizat.

4.5 Problema în ce privește actualele propuneri nu este faptul că ele ar putea fi dăunătoare, ci că ar putea să se dovedească insuficient de eficace și că existența lor ar putea întârzia adoptarea unor abordări mai globale, transsocietale și multidisciplinare, întemeiate pe date factuale, necesare pentru a se ajunge la un acord atât în ceea ce privește situația actuală, cât și obiectivele pe termen lung pentru anumite categorii de populație. Dacă acest acord nu poate fi încheiat în avans și dacă nu se obține niciun sprijin politic și financiar, această situație trebuie recunoscută în orice propunere de regulament la nivelul UE.

4.6 CESE observă că propunerea are alte obiective, printre care abordarea chestiunii dublei utilizări, deturnarea substanțelor legale în cadrul UE și lipsa de siguranță în ceea ce privește „operatorii legali”. Totuși, aceste obiective nu sunt cuantificate în evaluarea impactului și sunt insuficient tratate în cadrul propunerii. Alte căi de acoperire a lacunelor lăsate de alte texte legislative nu au fost deloc luate în considerare. Prin urmare, este greu de știut în ce măsură temeiul juridic ales (articolul 114 din TFUE) este adecvat sau nu. Pentru clarificarea acestei situații și a altor puncte, pot fi utilizate datele statistice existente privind cele 300 de substanțe inventariate până în prezent.

4.7 CESE are convingerea fermă, pe care a afirmat-o în numeroase rânduri, că reglementarea ofertei este numai o parte a soluției, care, în sine, are puține șanse să aducă rezultate pozitive sau cuantificabile. Trebuie acordată mai multă atenție analizării cererii și găsirii celor mai bune modalități de a i se da curs astfel încât riscurile să fie cât mai mici cu putință. Ca întotdeauna, riscurile nu pot fi excluse în totalitate, dar pot fi reduse semnificativ. Existența unor date mai precise, mai bine difuzate, ar fi de mare ajutor.

⁽⁶⁾ A se vedea nota de subsol 1.

⁽⁷⁾ Convenția Organizației Națiunilor Unite împotriva traficului ilicit de stupefiante și substanțe psihotrope (1988).

⁽⁸⁾ A se vedea Avizul CESE, JO C 229/85, 31.7.2012.

⁽⁹⁾ A se vedea Avizul CESE, JO C 76/54, 31.7.2012.

4.8 De asemenea, CESE observă că, atunci când se aplică sancțiuni penale, ele trebuie să se limiteze la cei care caută un profit comercial din vânzarea de substanțe deja cunoscute ca interzise sau care pot dăuna grav sănătății umane. Acest fapt se verifică și în cazul noilor substanțe psihoactive care, până în prezent, par a fi mai puțin riscante decât substanțele psihoactive „vechi” sau interzise, iar dependența utilizatorilor de aceste substanțe și expunerea lor inevitabilă la substanțele psihoactive „vechi” ar fi cel mai dezastruos rezultat pe plan personal și societal. Aceste lucruri trebuie enunțate cu claritate în propunere dacă se dorește ca măsurile propuse să fie credibile în rândul populației afectate, în special al tinerilor europeni direct vizati.

5. Observații specifice

5.1 Propunerea furnizează definiții ale unora dintre termenii-cheie utilizați, dar nu ale tuturor, fără să explice cum se aplică aceștia unei piețe cu o structură neobișnuită, în creștere rapidă, parțial legală, parțial ilegală, parțial transparentă, parțial reglementată, care propune substanțe produse în cea mai mare parte în țări din afara UE. Termenul „operator economic” nu este definit, putând fi vorba de unul legal (un vânzător de noi substanțe psihoactive pe cale directă, prin intermediul unui „headshop” sau prin internet) sau ilegal (un dealer de droguri interzise). Ce înseamnă „punerea pe piață” în contextul vânzării pe internet de produse care provin, prin internet, din întreaga lume? De ce noțiunea de „amestec” trebuie limitată la combinarea a două sau mai multe noi substanțe psihoactive și nu, de exemplu, la amestecuri care să conțină, pe lângă o nouă substanță psihoactivă, cantități variabile de tutun, cafeină, ierburi și umplutură? Nu ar fi mai bine ca „utilizatorul” vizat să fie definit mai curând ca „orice persoană care consumă noi substanțe psihoactive fără a se afla sub control medical”, decât ca un grup mai larg de „consumatori” („persoane care acționează în scopuri care nu intră în domeniul activității lor profesionale sau comerciale”) care, în general, nu sunt afectați de această activitate? Dacă se dorește ca propunerea să fie mai curând proactivă decât reactivă, nu s-ar conveni oare ca ea să se concentreze și pe noile substanțe psihoactive „a căror apariție este logic probabilă din perspectiva unor evaluări și estimări științifice”? Mai mult decât atât, de ce sarcina probei a trecut de la furnizori, care ar trebui obligați să demonstreze că produsele lor sunt au un nivel de risc scăzut, la OEDT și Comisie cărora le revine, în aceste condiții, responsabilitatea de a acorda autorizațiile?

5.2 De asemenea, ar putea fi clarificată, în cadrul prezentei propuneri, definiția noilor produse psihoactive, poate prin înlocuirea termenului „noi”, care se raportează numai la convențiile ONU existente, cu „notificate în temeiul prezentei propuneri”. Dat fiind că proprietățile psihoactive ale substanțelor vizate nu sunt (nu pot fi și nici nu ar trebui să fie) sistematic testate în temeiul regulamentului REACH sau al altor acte legislative privind substanțele, informațiile privind numărul de molecule care ar putea prezenta (sau sunt considerate ca prezentând) astfel de efecte într-o măsură mai mare sau mai mică sunt insuficiente. Dat fiind că termenul „substanță psihoactivă” nu se aplică decât când există efecte asupra ființei umane, testele pe animale sunt, în mod evident, limitate.

5.3 CESE observă cu oarecare îngrijorare că propunerea se concentrează mai curând pe substanțele separate decât pe amestecuri, care sunt comercializate pe scară largă. S-au stabilit termene până la care agențiile trebuie să răspundă, dar nu s-a stabilit nici un termen la care Comisia să înceapă elaborarea unui raport comun sau a unei evaluări a riscurilor. Procesul este lansat dacă mai multe state membre identifică aceeași nouă substanță psihoactivă; de ce nu și în cazul în care este vorba de un singur stat, dacă fenomenul este de amploare? Ce anume înseamnă „mai multe state membre”? Nu este clar în ce mod Comisia va decide, în lipsa (probabilă) de informații din partea agențiilor și, mai ales, în lipsa unei contribuții politice din partea statelor membre. Nu este prevăzută nicio acțiune în ceea ce privește alte acte legislative ale UE sau ale statelor membre, cum ar fi legislația în materie de etichetare, legislația privind vânzarea de bunuri, protecția consumatorilor în general sau alte texte legislative privind produsele chimice, medicamentele sau sănătatea și siguranța alimentară. Dacă li se permite să funcționeze în continuare, magazinele de tip „headshop” trebuie să se alinieze la legislația existentă în materie de protecție a consumatorilor.

5.4 CESE își exprimă îngrijorarea cu privire la faptul că, pentru aceste lucrări, nu a fost prevăzută nicio finanțare suplimentară. Dacă bugetele existente sunt suficiente, de ce procedurile propuse nu sunt urmate în prezent? Se pot obține rezultate semnificative fără această finanțare? Se pune întrebarea dacă este indispensabil un regulament (care se adresează direct statelor membre) pentru definirea căilor de interacțiune a diverselor agenții ale UE sau dacă aceste procese interne ar putea fi modificate într-un mod mai eficient printr-un acord comun, în lumina experienței dobândite.

5.5 CESE constată că evaluarea impactului, pe care se bazează propunerea, nu dispune de date comparabile din toate statele membre în ceea ce privește utilizarea, impactul și costurile de sănătate ale noilor produse psihoactive. Dacă s-ar demonstra că acestea sunt generalizate și semnificative, acțiunea întreprinsă de agențiile UE ar oferi o soluție rentabilă. CESE este preocupat de faptul că propunerea nu stabilește norme minime în materie de raportare, ceea ce ar putea necesita o mai bună recunoaștere și sprijinire a punctelor focale naționale (care funcționează adesea pe bază voluntară), care furnizează date esențiale prin rețeaua „Reitox”.

5.6 CESE este de acord cu ideea că noile substanțe psihoactive trebuie clasificate la nivel intern, pe baza unor criterii prestabilite, în funcție de nivelul de risc: scăzut, moderat, grav. Această măsură nu trebuie însă înțeleasă ca acordarea dreptului de comercializare în condiții legale și de siguranță, fapt ce trebuie clar stipulat în cazul oricărei liste de substanțe care este făcută publică. Având în vedere lipsa de date disponibile și dificultățile evaluării cantitative a riscului, ar trebui avută în vedere o reclasificare bazată pe dovezi suplimentare. .

5.7 De asemenea, CESE este de acord cu actualele orientări ale Observatorului European pentru Droguri și Toxicomanie (OEDT), care observă cu privire la evaluarea riscurilor în materie de noi substanțe psihoactive că alte substanțe „vechi” sau interzise, dar utilizate pe scară largă și mai bine cunoscute ar trebui introduse ca markeri pe picior de egalitate (de exemplu, heroina, cocaina, cannabisul, alcoolul și tutunul). Dacă acest lucru nu este posibil, în ciuda dovezilor evidente, atunci nu se va putea nici în cazul noilor substanțe psihoactive, în cazul cărora dovezile sunt puține, incomplete și deseori contradictorii. Noile produse psihoactive proaspăt introduse pe piață, chiar dacă au un impact redus sub aspect social, infracțional sau ecologic, pot fi extrem de periculoase pentru sănătatea umană când sunt utilizate în acest mod.

5.8 CESE consideră că această abordare mai globală a fenomenului toxicomaniei și dependenței de droguri ar crea de asemenea condițiile unor acțiuni preventive și tratamente medicale mai bine finanțate la nivel național. Este esențial să fie înțelese practicile și atitudinile diferitelor grupuri de vârstă (10-18, 18-25 și 25+). Rolul platformelor de comunicare socială, precum și al serviciilor de comercializare și consiliere online în formarea tendințelor sau difuzarea avertismentelor este deja considerabil și va exercita o influență din ce în ce mai mare asupra deciziilor personale în acest domeniu. Trebuie încurajate și finanțate integral proiectele de monitorizare a acestui fenomen. Protecția adecvată a sănătății ar trebui să prevaleze asupra chestiunilor privind justiția și piața internă.

5.9 CESE recunoaște că reglementarea poate deveni necesară în timp util; totuși, caracterul indispensabil și forma acestei legislații sunt departe de a fi clare. Statele membre identifică probleme diferite, preferă soluții diferite și trebuie să li ofere posibilitatea de a-și programa diferite acțiunile pe care le întreprind. În lume, de la o țară la alta, există diferențe semnificative în materie de restricții și autorizare. Ar fi util să se urmărească evoluția în două țări vecine și similare sub aspect economic și cultural, din emisfera sudică: Australia și Noua Zeelandă. Este, de asemenea, indispensabil să se coopereze strâns cu Statele Unite și cu alte țări care vând produse pe internet. În cadrul negocierilor comerciale cu China și India, ar trebui prevăzute măsuri care să vizeze limitarea producției și vânzarea de substanțe psihoactive, fie că sunt vechi, interzise sau noi.

5.10 Înainte de orice, este vorba de o problemă cu adevărat globală, iar orice viitoare evaluare de impact sau propunere legislativă ar trebui să ia în considerare aceste dimensiuni și să examineze o gamă mai largă de opțiuni, chiar dacă, la o primă abordare, acestea par dificil de pus în aplicare la scară europeană. OEDT va juca un rol esențial în această privință. Dacă se solicită finanțare suplimentară, aceasta trebuie acordată. Trebuie coordonate mai strâns programele de cercetare din domeniu, iar rezultatele acestora trebuie difuzate pe o scară mai largă. Când este necesară legislație, indiferent de nivel, este de dorit ca aceasta să beneficieze de o bază mai solidă de dovezi pentru soluționarea problemelor ridicate mai sus.

Bruxelles, 21 ianuarie 2014

Președintele
Comitetului Economic și Social European
Henri MALOSSE